

After the adoption of the law on the liberalization of entry into universities in the country there has been taken a decision on the degree of PhD (Dottorato di ricerca, 382/80), embarked on the development of inclusive and innovative education.

At the beginning of the 1990-s due to the instability in the economy and political circles, higher education has lagged behind Italy's most dynamic educational system: the UK, the USA, Germany, France and others. The country wallowed in corruption and political scandals that led to the collapse of the First Italian Republic (1948-1994), but the rich history of higher education and prestige of Italy on the international stage contributed to the development of international education programs and the signing of the Bologna Declaration in 1999.

Key words: *Christian Democracy (Italy), the Italian economic miracle, 1968, the student movement, a national educational system, liberalization, the reform, the Pentapartito.*

УДК (371+378)(73)

Є. А. Панченко

Уманський державний педагогічний
університет ім. Павла Тичини

ФОРМУВАННЯ ЯКОСТЕЙ ІННОВАЦІЙНОГО ЛІДЕРА В США В СИСТЕМІ «СТАРША ШКОЛА – УНІВЕРСИТЕТ»

Статтю присвячено висвітленню форм діяльності американських неурядових організацій, спрямованих на формування в старшокласників якостей інноваційного лідера. Автором систематизовано цілі, зорієнтовані на старшокласників і студентів університетів, які ставлять перед собою ці організації. Зроблено висновок про виконання ними таких завдань, як: виховування нового покоління демократичних лідерів для демократичної держави; формування групи професійних лідерів для різних фахових галузей; цільова підготовка старшокласників до вступу у вищі навчальні заклади; професійна соціалізація молоді на межі профільної шкільної освіти та вищого рівня фахової підготовки.

Ключові слова: *неурядові організації в США, формування якостей інноваційного лідера, демократичний лідер, професійний лідер, професійна соціалізація, профільної шкільна освіта*

Постановка проблеми. Для впровадження інноваційних змін в Україні конче необхідною є наявність інноваційних лідерів. Як зазначає американський теоретик теорії інноваційних змін Е. Роджерс, у будь-якій інновації її учасники підпадають під одну з таких п'яти категорій:

- той, хто народжує інноваційні ідеї;
- той, хто відразу ж підхоплює інноваційні ідеї;
- той, хто належить до більшості, що швидко сприймає інноваційні ідеї;
- той, хто належить до більшості, що повільно сприймає інноваційні ідеї;
- той, хто відстає від процесу впровадження інновацій [6, 281].

Саме ті, хто входить до перших двох категорій, можуть вважатися інноваційними лідерами. Їх, на думку Е. Роджерса, є лише 10–15 % у кожній професійній сфері, і саме вони рухають галузь уперед, що, у свою чергу, сприяє розвиткові держави та її авторитету на міжнародній арені. У книзі «Лідерство для інновацій: як організувати креативність команди і

народжувати ідеї» [1] Дж. Адейр характеризує інноваційного лідера з позицій його здатності підтримувати та впроваджувати інноваційні зміни.

Аналіз актуальних досліджень. Дослідженню особистісних характеристик інноваційного лідера присвячені праці П. Слоуна (Paul Sloane), Г. Шефера (Gabriel Sheffer), Д. Стойфера (Dennis Stauffer) та ін. Наголос на їхньому ставленні до впровадження інновацій у різних сферах зроблено у працях «Інноваційний лідер: як надихнути команду і породити креативність» (The Innovative Leader: How to Inspire Your Team and Drive Creativity), «Інноваційні лідери в міжнародній політиці» (Innovative Leaders in International Politics), «Думаючи за годинниковою стрілкою: поради інноваційним лідерам у різних сферах» (Thinking Clockwise: A Field Guide for the Innovative Leader). У той же час, ані в американських, ані в українських наукових джерелах не знаходимо комплексних досліджень щодо педагогічного аспекту формування якостей інноваційного лідера. Незважаючи на це, у США існують значні практичні напрацювання щодо розвитку інноваційного лідерства засобами неформальної освіти, а саме через функціонування неурядових молодіжних організацій.

США є країною, де існує перевірена часом традиція формування лідерських якостей молоді як країни, сильною забезпеченням наступності між середньою та вищою освітою в цьому процесі. Аналіз останніх публікацій доводить, що, фактично, немає праць про те, як забезпечено наступність у формуванні якостей інноваційного лідера в середній і вищій освіті.

Зважаючи на це, **метою** статті є дослідження зв'язків американської старшої школи й університету у процесі формування лідерських якостей молоді.

Методи дослідження. Аналіз наукових підходів до тлумачення поняття «інноваційне лідерство»; синтез – для досягнення цілісного розуміння інноваційного лідерства, класифікація – для поділу форм роботи зі старшокласниками та студентами на групи для їх розмежування за спільними ознаками; абстрагування – для виокремлення із сукупності ознак і характеристик тих, які безпосередньо стосуються мети статті.

Виклад основного матеріалу Як зазначено вище, у дослідженні акцентуємо увагу на неформальній освіті молоді, а саме діяльності неурядових організацій, які поєднують у своїх лавах учнів старшої школи (high school) і студентів університету, тим самим забезпечуючи наступність. Зважаючи на те, що в США діяльність таких організацій дуже поширена та їхня кількість на локальному, штатовому та інших рівнях налічується тисячами, ми зосередимо увагу лише на тих міжнародних і загальноамериканських (національних) об'єднаннях, які є акредитованими Державним департаментом освіти країни [9] і діяльність яких поширюється на учнів старших класів (high school) і студентів університету. З 10 асоціацій, які спрямовують свою діяльність на розвиток лідерських якостей молоді в

контексті розвитку кар'єри та технічної освіти, 6 працюють на забезпечення наступності, маючи осередки, які поєднують обидві категорії.

Серед найвпливовіших громадських організацій, спрямованих на формування лідерських якостей і старшокласників, і студентів у США, виділено такі:

- «Дистрибутивні освітні клуби Америки» (Distributive Education Clubs of America (DECA)) [3];
- «Майбутні Бізнес-літери Америки» (FBLA-PBL (The Future Business Leaders of America-Phi Beta Lambda)) [8];
- «Майбутні професіонали у сфері охорони здоров'я» (Health Occupations Students of America (HOSA), змінила назву на Future Health Professionals) [4];
- «Навички США» (SkillsUSA) [7];
- «Освітня національна асоціація юних фермерів» (National Young Farmer Educational Association) [5];
- «Професіонали у бізнес-сфері Америки» (Business Professionals of America) [2].

Одним із дієвих засобів забезпечення наступності в системі «старша школа – університет» є названі громадські організації, діяльність яких ми розглядаємо в цій статті. Формування лідерських якостей відбувається через профорієнтаційну роботу, надання інформації про можливості навчання після закінчення середньої школи. Організації надають послуги з тестування вмінь, навичок та зацікавлень і дають змогу взяти участь у різних змаганнях на рівні міста, штату чи країни. Проаналізовані нами об'єднання мають осередки в усіх американських штатах і є потужним чинником у наданні знань і навичок, пов'язаних із лідерством у різних сферах діяльності впродовж життя сьогоденних американських старшокласників і студентів.

Кожна з цих асоціацій має як свою специфіку, визначену сферою діяльності, так і окрему мету, на досягнення якої орієнтовано роботу з обома віковими групами (див. табл. 1).

Таблиця 1

Цілі роботи громадських організацій зі старшокласниками і студентами

Назва організації	Мета роботи зі старшокласниками	Мета роботи зі студентами
«Дистрибутивні освітні клуби Америки»	Підготувати нових лідерів і підприємців до вступу в університет	Підготувати до ролі лідера у професійній діяльності
«Майбутні Бізнес-літери Америки»	Підготувати нових лідерів до вступу в університет за економічним профілем	Поєднати бізнес і університет засобами інноваційного лідерства й належної підготовки до професійної діяльності

Продовження Таблиці 1

«Майбутні професіонали у сфері охорони здоров'я»	Розвинути усвідомлення важливості здорового способу життя й важливості людей, які обрали кар'єру у сфері охорони здоров'я	Забезпечити готовність до виявлення лідерських якостей у професійній діяльності в галузі охорони здоров'я
«Навички США»	Забезпечити учнів інструментами вибору майбутньої кар'єри, яка відповідає їхнім інтересам	Підготувати студентів до виявлення лідерських якостей під час професійного розвитку впродовж життя
«Освітня національна асоціація юних фермерів»	Сформувані лідерські якості молоді для роботи в галузі сільського господарства	Підготувати перспективних лідерів для сільськогосподарської галузі
«Професіонали у бізнес-сфері Америки»	Допомогти учням виробити якості лідера для роботи у сфері бізнесу на благо нації	Озброїти лідерськими навичками для розвитку економіки країни через підприємницьку діяльність

Означеними цілями визначаються й форми роботи, які різняться лише незначною мірою залежно від вікової групи учасників неформальних організацій. До них належать такі форми, спрямовані на розвиток лідерських якостей старшокласників і студентів, як:

- конференції – наукові заходи, що полягають у обговоренні певної проблематики, яка визначена заздалегідь; як правило, доповнюються семінарами, екскурсіями до визначних місць, публічними виступами як відомих людей, так і молоді, круглими столами тощо;
- проекти та програми, які є короткотривалими заходами, що мають певну мету, яку досягають у результаті групової діяльності;
- змагання, конкурси, олімпіади, на яких визначаються найуспішніші старшокласники у різних сферах; такі заходи мотивують усіх школярів до активної навчальної діяльності;
- виставки, на яких учасники мають змогу ознайомитись із досягненнями однолітків або людей-професіоналів у обраній учнями сфері;
- тренінги, які мають на меті розвинути як загальні, так і конкретні лідерські якості, потрібні для обраної учнем сфери, креативність, ораторські вміння, комунікабельність тощо;
- зустрічі з відомими людьми, ораторами, мотивуючі промови, які надихають учасників на подальшу активну навчальну та трудову діяльність;
- інститути, школи, академії, які полягають у навчанні школярів, яке виходить за рамки шкільної програми, як правило, на базі відомих вищих навчальних закладів;
- вибори керівних органів організації або громадського активу, який буде забезпечувати інтереси організації на локальному, штатовому чи національному рівні.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Унаслідок діяльності громадських організацій, у лавах яких поєднані учні старшої школи та студенти університету вирішується кілька суспільно-політичних, соціально-економічних і культурно-освітніх завдань, а саме: виховується нове покоління демократичних лідерів для демократичної держави; формується група професійних лідерів для різних фахових галузей, які здатні рухати економіку держави вперед; здійснюється цільова підготовка старшокласників до вступу у вищі навчальні заклади; на межі профільної шкільної освіти та вищого рівня фахової підготовки відбувається перша фаза професійної соціалізації молоді.

Зважаючи на важливість належної організації діяльності молодіжних неурядових організацій подальших досліджень вимагають форми, засоби й методи формування лідерських якостей у їхніх лавах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Adair J. Leadership for Innovation: How to Organise Team Creativity and Harvest Ideas / John Eric Adair. – Philadelphia : Kogan Page Publishers, 2007. – 134 p.
2. Business Professionals of America [Electronic resource]. – URL : <http://www.bpa.org/>
3. DECA [Electronic resource]. – URL : <http://www.deca.org/>
4. Future Health Professionals [Electronic resource]. – URL : <http://www.hosa.org/>
5. National Young Farmer Educational Association [Electronic resource]. – URL : <http://www.nyfea.org/>
6. Rogers E. Diffusion of Innovations, 5th Edition / Everett M. Rogers. – NY : Simon and Schuster, 2003. – 576 p.
7. SkillsUSA [Electronic resource]. – URL : <http://www.skillsusa.org/>
8. The Future Business Leaders of America-Phi Beta Lambda [Electronic resource]. – URL : <http://www.fbld.org/>
9. US Department of Education. OVAE. Career and Technical Student Organisation [Electronic resource]. – URL : <http://www2.ed.gov/about/offices/list/ovae/pi/cte/vso.html>.

РЕЗЮМЕ

Панченко Е. А. Формирование качеств инновационного лидера в США в системе «старшая школа - университет».

Статья посвящена освещению деятельности американских неправительственных организаций, направленных на формирование у старшеклассников качеств инновационного лидера. Автором систематизированы цели, ориентированные на старшеклассников и студентов университетов, которые ставят перед собой эти организации. Сделан вывод о выполнении ими таких задач, как: воспитание нового поколения демократических лидеров для демократического государства; формирование группы профессиональных лидеров для различных профессиональных областей; целевая подготовка старшеклассников к поступлению в высшие учебные заведения; профессиональная социализация молодежи на грани профильного школьного образования и высшего уровня профессиональной подготовки.

Ключевые слова: неправительственные организации в США, формирование качеств инновационного лидера, демократический лидер, профессиональный лидер, профессиональная социализация, профильное школьное образование.

SUMMARY

Panchenko I. The Formation of Skills of the Innovative Leader in the USA in the System «High School – University».

The article is devoted to activity of American nongovernmental organizations, aimed at forming innovative leadership skills among the high school and University students. The author has analyzed the activity of the NGOs accredited by the US Department of Education in the terms of innovative leadership development.

The author has systematized the aims of the following organizations, targeted at high school and university students: Business Professionals of America, Distributive Education Clubs of America, Future Health Professionals, National Young Farmer Educational Association, SkillsUSA, The Future Business Leaders of America-Phi Beta Lambda. They mostly deal with the development of leadership through initial professional socialization achieved through group activity and competitive events organized by above mentioned organizations.

One of the most effective means of ensuring continuity in the «high school – university» is named NGOs whose activities we consider in this article. Formation of leadership skills is through vocational work, providing information on training opportunities after high school. The organization provides services on testing abilities, skills and interests and allows taking part in various competitions in a city, state or country. We have analyzed the associations which have branches in all USA states and are a powerful factor in providing the knowledge and skills associated with leadership in different areas of life today for American seniors and students.

Each of these associations has its specific defined area of activity and specific purpose, which is focused on achieving work with both age groups.

The most frequently used leadership driven activity have been systematized in the table which shows the tendencies in organizations as well as gives material for the conclusions concerning the most efficient ones both with the high school and with University students.

The author has come to the conclusion that with the persistent application of the strategies described in the article the following tasks might be achieved: growing up a new generation of democratic leaders for a democratic country, forming a group of professional leaders in different spheres; training of high school students to entering higher educational establishments; professional socialization of the youth on edge of sphere school education and higher level of professional training.

Key words: non-governmental organizations in the USA, formation of an innovative leader, a democratic leader, a professional leader, professional socialization, specialized schooling.

УДК 371.134:378(493)

Є. С. Процько

Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В БЕЛЬГІЇ

Мета статті – аналіз основних понять професійної підготовки вчителів англійської мови в Бельгії. Під час дослідження було використано науково-пошуковий метод, вивчено та систематизовано друковані джерела з досліджуваної теми. Вища педагогічна освіта України має сприяти забезпеченню участі держави у формуванні